

PROFESOR ZBIGNIEW STRZELECKI
– ZNAKOMITY POPULARYZATOR
I ODDANY PARTNER STATYSTYKI*

14 stycznia 2016 r. na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie pożegnaliśmy Pana Profesora Zbigniewa Strzeleckiego, znakomitego badacza, kolegę i popularyzatora statystyki publicznej. Wyróżniał się niezwykle walorami swojej postawy życiowej i zawodowej, wspaniałymi przymiotami osobowości, dbałością o właściwe relacje międzyludzkie i dobro społeczne. Tym samym zajmował szczególne miejsce i odgrywał nieocenioną rolę w życiu naszej społeczności.

Jako pracownik nauki i nauczyciel akademicki był zawsze twórczo zaangażowany, pioniersko kreatywny i z poświęceniem realizował wszystkie zadania. Rozległe zainteresowania naukowe, nacechowane społeczną wrażliwością, uczyniły Profesora niekwestionowanym autorytetem badawczym w zakresie problematyki ludnościowej, polityki społecznej i regionalnej, gospodarki przestrzennej i samorządności czy metodologii badań naukowych. Temu autorytetowi sprzyjała także Jego niezwykle intensywna aktywność zawodowa, która przejawiała się w podejmowaniu wielu wyzwań, nowatorskich przedsięwzięć oraz w długiej liście pełnionych funkcji: sekretarza stanu, dyrektora, eksperta, a także zajmowanych stanowisk naukowych. Umiejętność współdziałania z ekspertami i badaczami różnych środowisk naukowych oraz znakomita organizacja pracy zespołowej gwarantowały sukces wszystkim podejmowanym przez Profesora przedsięwzięciom i projektom.

Swoją wiedzą naukową i doświadczeniem badawczym chętnie wspomagał statystykę publiczną. Od lat współpracował z licznym gronem kolegów statystyków, a najbardziej twórczo i praktycznie z Głównym Urzędem Statystycznym. Jego obecność w różnych zespołach merytorycznych była bardzo pomocna w naszych działaniach i przysłużyła się rozwojowi polskiej statystyki publicznej. Od ponad 15 lat bardzo aktywnie działał w Radzie Statystyki na rzecz budowania dobrego wizerunku statystyki, doskonalenia metodologii i jakości badań oraz dostosowania ich do potrzeb użytkowników, zwłaszcza na poziomie regionalnym. W tym zakresie pracowaliśmy razem niemal do ostatniej chwili, a dalsze zadania czekały na realizację w najbliższym czasie. Niestety, los chciał inaczej, straciliśmy nie tylko znakomitego

* Przedruk tekstu, który ukazał się w: „Wiadomości Statystyczne” nr 2/2016, s. 104–107.

naukowca, badacza i popularyzatora statystyki, ale przede wszystkim wspaniałego człowieka, kolegę i przyjaciela. To był dla nas bardzo smutny dzień, a przedwczesna śmierć Profesora była niezwykle przygnębiająca dla wszystkich, którzy Go znali i współpracowali z Nim.

W ciągu kilkunastu ostatnich lat związek Profesora z Głównym Urzędem Statystycznym miał także wymiar instytucjonalny, gdyż jako przewodniczący Rządowej Rady Ludnościowej współpracował ze statystyką nie tylko merytorycznie, ale także organizacyjnie. To za kadencji Pana Profesora Rządowa Rada Ludnościowa przeżywała wspaniały i społecznie szczególnie wartościowy okres aktywności. Wiele Jego inicjatyw i działań przyczyniło się do upowszechnienia wiedzy o aktualnych problemach społecznych i demograficznych naszego kraju, wyzwalając zainteresowanie oraz praktyczne działania gremiów decyzyjnych.

Szczególną rolę w tym względzie odegrały dwa kongresy demograficzne, zainicjowane i zorganizowane pod kierownictwem Profesora. Tej popularyzacji wiedzy o sytuacji ludnościowej sprzyjały także coroczne ogólnopolskie konferencje naukowe o tematyce społecznej i demograficznej¹. Niezwykle cenna była także inicjatywa opracowania kompleksowych założeń polityki ludnościowej w Polsce. Po kilku latach pracy zespołowej inicjatywa ta zakończyła się powodzeniem, czego kolejnym efektem było przygotowanie rekomendacji do praktycznego działania rządu oraz innych instytucji odpowiedzialnych i wspomagających rozwój demograficzny kraju, a także poprawę warunków życia ludności.²

Wielce szanowny Panie Profesorze, Twoja aktywność, determinacja i pasja, z jaką realizowałeś misję Rządowej Rady Ludnościowej była godna podziwu i szacunku. Te właśnie cechy były wizytówką działania Profesora we wszystkich instytucjach, a było ich bardzo dużo, poczynając od Szkoły Głównej Handlowej, której był wierny przez całe życie zawodowe. Ogromnie dużo czasu i zaangażowania poświęcił także aktywności w instytucjach centralnych i regionalnych urzędach administracji publicznej. Jego zaangażowana i twórcza praca w Rządowym Centrum Studiów Strategicznych zaowocowała wieloma pionierskimi inicjatywami. To właśnie za Jego sprawą w tej instytucji powołano Międzyresortowy Zespół do Prognozowania Popytu na Pracę, jako organ pomocniczy Rady Ministrów.

Celem prac Zespołu było opracowanie metod i procedur prognozowania popytu na pracę przy uwzględnieniu struktury kwalifikacyjnej w ujęciu przestrzennym. Była to pierwsza w Polsce praca zespołowa, która pod Jego kierunkiem dopro-

¹ Już po II Kongresie Demograficznym (2012) Profesor był inicjatorem i przewodniczył konferencji poświęconej przemianom ludnościowym w Polsce i ich wpływowi na przyszłość demograficzną kraju (2014) oraz dwóch konferencji, których przedmiotem była zachorowalność i umieralność na nowotwory (2013) oraz choroby układu krążenia (2015).

² *Sytuacja demograficzna Polski i założenia polityki ludnościowej*, Raport 2004, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2006; *Rekomendacje Rządowej Rady Ludnościowej w zakresie polityki ludnościowej Polski*, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2014.

wadziła do wypracowania metodologii wraz z algorytmami tworzenia i weryfikacji prognoz oraz narzędziami informatycznymi gotowymi do praktycznego zastosowania³.

Bardzo ważne miejsce w życiu zawodowym Profesora zajmowała Jego aktywność w Mazowieckim Biurze Planowania Regionalnego, gdzie jako dyrektor inicjował wiele prac badawczych i nowatorskich projektów. Biuro wykonywało wiele zadań dotyczących polityki regionalnej i zagospodarowania przestrzenne go oraz opracowało szereg znakomych dokumentów strategicznych i planistycznych. *To tutaj po raz pierwszy w Polsce zastosowano zintegrowane podejście do planowania przestrzennego oraz programowania regionalnego, ujęto je w jeden spójny proces. W ciągu kilkunastu lat prężnej działalności przygotowano tu i zaktualizowano najważniejsze dokumenty strategiczne i planistyczne dla rozwoju województwa mazowieckiego, takie jak: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2012–2015, Kontrakt Terytorialny dla Województwa Mazowieckiego, Strategia Rozwoju Makroregionu Polski Centralnej i szereg innych materiałów wdrożeniowych, analitycznych i programowych*⁴.

Szczególne znaczenie praktyczne dla prac Biura, w tym opracowania odnowionej strategii rozwoju woj. mazowieckiego, podnoszenia kompetencji jego pracowników oraz integracji środowiska badawczego wokół myślenia strategicznego na użytek budowania wizji rozwoju regionu mazowieckiego miał projekt badawczy pt. „Trendy rozwojowe Mazowsza”. To długofalowy i przełomowy w skali kraju dokument, którego efektem była kompleksowa diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej woj. mazowieckiego oraz liczne dokumenty strategiczne ukazujące priorytetowe kierunki jego rozwoju⁵.

Swoją aktywność zawodową Profesor poświęcił także Polskiej Akademii Nauk jako członek wielu komitetów naukowych, poczynając od Komitetu Nauk Demograficznych, Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i – w sposób szczególnie zaangażowany – Komitetu „Polska 2000 plus”, w którym od 2002 r. był wiceprzewodniczącym.

Profesor był także członkiem rad naukowych wielu instytutów, wśród których w szczególności należy podkreślić aktywny udział w pracach Rady Naukowej oraz wieloletnią i owocną współpracę z Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych. Przy silnym

³ *Rynek pracy i popyt na pracę w modelach gospodarki narodowej*, „Studia i Materiały”, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Międzyresortowy Zespół do Prognozowania Popytu na Pracę, tom I, Warszawa, grudzień 1999.

⁴ *15 lat Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie. Doświadczenia i perspektywy*, Warszawa 2015, s. 3.

⁵ *Trendy Rozwojowe Mazowsza. Diagnoza*, red. naukowa Zbigniew Strzelecki, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, Warszawa 2013.

wsparciu i zaangażowaniu Profesora Instytut zyskał możliwość realizacji zadania pt. „Opracowanie zintegrowanego systemu prognostyczno- informacyjnego umożliwiającego prognozowanie zatrudnienia”, w ramach projektu pt. „Analiza procesów zachodzących na polskim rynku pracy i w obszarze integracji społecznej w kontekście prowadzonej polityki gospodarczej” finansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego⁶. Była to praktyczna kontynuacja osiągnięć merytorycznych Zespołu do Spraw Prognozowania Popytu na Pracę, działającego wcześniej w Rządowym Centrum Studiów Strategicznych.

Za ten ogromny dorobek Profesor został uhonorowany wieloma wysokimi odznaczeniami państwowymi, naukowymi i resortowymi, w tym Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Polskiej Akademii Nauk za szczególne zasługi dla rozwoju nauki polskiej, medalem „Pro Masovia” za zasługi dla woj. mazowieckiego oraz – co najważniejsze – wyrazami szacunku, uznania i wdzięczności szerokiego grona współpracowników i kolegów.

Warto podkreślić, że to uznanie i szacunek wynikały z bardzo pozytywnego oddziaływania Profesora na współpracowników i szersze otoczenie społeczne. W trakcie wieloletniej współpracy wiele osób doświadczyło przyjaznych relacji z Profesorem, wśród nich jestem również ja. Minęły bowiem cztery dekady od momentu naszego pierwszego spotkania i od tamtej pory byliśmy w bardzo bliskich relacjach zawodowych, koleżeńskich i przyjacielskich. To wspólne doświadczenia dydaktyczne i projekty badawcze, a także działania na rzecz praktyki i praca w służbie publicznej kształtowały oblicze naszych kontaktów. Wiedziałem, że zawsze mogę liczyć na Profesora, że w potrzebie nigdy nie odmówi mi swojego wsparcia organizacyjnego, merytorycznego czy po prostu przyjacielskiej rady. Takie relacje oraz dobry przykład dodawały mi sił i pewności w działaniu. W wielu sprawach Profesor był dla mnie podporą w pokonywaniu trudności i rozwiązywaniu problemów. Był po prostu Wspaniałym Przyjacielem.

Ale grono przyjaciół Profesora było i jest znacznie szersze. Od wielu lat trzymało się razem w dobrych i trudnych chwilach i zawsze z troską myślało o otaczającej nas rzeczywistości i potrzebie włączenia się do budowy lepszego świata i pomocy potrzebującym. Wszyscy przyjaciele Profesora mają ogromną satysfakcję, że dane im było zetknąć się i współpracować z człowiekiem o tak rozległej wiedzy, pełnym zaangażowania, inicjatywy i stałej gotowości do mierzenia się z wszelkimi przeciwnościami. Ale przede wszystkim z człowiekiem niezłomnym, uczciwym i sprawiedliwym, którego postawa przepelniona była życzliwością, szacunkiem, troską i otwartością na problemy innych. Zapamiętamy Cię jako Dobrego Kolegę i Wspaniałego Przyjaciela.

⁶ Efektem tego projektu było 8 raportów problemowych oraz jeden syntetyczny: *Prognozy zatrudnienia w Polsce do 2020 roku. Syntetyczne wyniki i wnioski*, red. naukowa E. Kwiatkowski, B. Suchecki, opracowanie A. Gajdos, P. Włodarczyk, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2014.

Profesor zapisał się także w pamięci statystyków jako znakomity organizator, oddany partner statystyki i świetny jej popularyzator, służący jej swoją wiedzą i doświadczeniem. Twoje odejście to niepowetowana strata dla wszystkich, którzy Cię znali i z Tobą współpracowali.

Pożegnaliśmy Wybitnego Naukowca, Znakomitego Praktyka i Sympatyka Statystyki.

Pożegnaliśmy Prawego Człowieka niezawodnie życzliwego i służącego pomocą.

Pożegnaliśmy Człowieka oddanego bez reszty swojej rodzinie i przyjaciołom.

Pożegnaliśmy Człowieka, który pozostanie w naszej pamięci i w naszych sercach.

Janusz Witkowski

Prezes GUS